

Orbán Ottó

IN MEMORIAM M. I.

Óda Mándy Ivánhoz

(a Pindarosz és Társától)

A város pesti felének hajdani kávéházaiban,
 nepperek és link tarhások közt föllobogó, nagy lélek;
 iskola mellé járó mozilidércből lett költő és hadvezér,
 Bódék és Batyuk ura,
 aki a kuncsaftot nem vágja át soha, semmi pénzért,
 és akinek minden szava
 gyűrhetetlen, tiszta gyapjú, angol ruhasövet;
 bútorok sötét lelkének ismerője,
 aki látta Claudiust és Gertrudist, a két buja plüssfotelt,
 ahogy egy Hamlet nevű, agg kerevetnek karfáit letörték
 (intarziás karfákat, e gaz merényt!) –
 tankként robogó sparheltek, rossz kályhacsövek,
 feneké-nincs vödörök s törött mosdókagylók közül
 egy tűzoltóautó létrájának kosarában siklasz a felsőbb régiókba,
 hogy ott kikászálódva hús-vér formaruhádból
 örökkön-örökké üldögélj
 a *Felhő* eszpresszó teraszán,
 hol a szárnyas pincérlányok meg-megállnak előtted:
 „Ízlik az üdvösség, Ivánka?”,
 „Kér egy mennyei kávét?”,
 s te csak rábólintasz, hogy igen, nagyon kedves,
 vagy a fejedet rázod, hogy köszönöd, de most nem,
 és még szomorúbban mosolyogsz, mint eddig,
 mert most már tudod a földi keresztretjvény
 sírkövünk lapjára írott megfejtését,
 hogy mindig a túlsó oldal a menny,
 lentről e fénypanorámás körkilátó sugaras békéje,
 idefentről meg az a mocskos korszak, a füstös egérlük, a Darling,
 a rettegestől lázrózsás arccal vacogó fiatalság.

1992

Éjféli beszélgetés

Egy ing bukfencezik a levegőben...

Egy fonnyadó levél... Végleg elunta magát a fán, és sikoltva a mélybe veti magát...

...*Diszkrét csíkozású, finom darab, ezt szeretni fogja a kedves férje, nagyságos asszonyom!*...

Egy üres pizsamakabát...

Az évek során fölvette gazdája szokásait. Így aztán a válla még most is lazán megroggyan, és az üres karját olyan ferdén tartja, mintha még volna benne kéz, amit zsebre vágthatna. – Á – legyint rá a világra –, á...

– Iván – kiáltok bele a zúgó éjszakába –, várj még! Várj egy kicsit!

– Jó vicc – dűnnyögi valahonnét az átláthatatlan sötétből –, különben megmondanád, hogy mire?

– Meg akarom mutatni a sírbeszédedet.

– És dedikálok is? „Ivának, haló poraiban, sok szeretettel?”

– Ne hülyéskedj, ez nem illik egy frissen sírba tett klasszikushoz. Épp azt akarom a tudodra adni, hogy az én számból nem fog elhangzani semmiféle szabvány írószövegségi „megrendülten állunk a koporsód körül, X. Y.”, miközben mindenki az óráját nézi... Az én búcsúbeszédem egy vers. Ráadásul nem is most írtam, hanem három éve.

– Hát ez gyönyörű! Téged aztán nem érhet meglepetés. Otthon a spájzotok teli van üres üvegekkel, és te csak a kedvező alkalomra vársz, hogy megtölthesd őket idén befőzött friss tartalommal. Most mit szóltok ehhez a szegény Ivánhoz? Ballada. Hogy kinyiffant szegény! Elégia. Te beteljesíted a környezetvédők legszebb álmát. *Újra hasznosítod* a halottakat.

– Cikizz, fölháborult szellem, cikizz! Te ne tudnád a céduláiddal, hogy mennyire ki vagyunk szolgáltatva annak a szeszélyes kurvának, aki hol élénk áll és vezeti lépteinket, hol meg kajánul nézi, hogy megfulladunk a papírjaink közt. Játszik azzal, amibe mi beledöglünk, a gonosz dög. Velem például egyszer azt játszotta, hogy a legjobb barátom halála előtt egy héttel megírta velem azt a verset, melyet csak egy hét múlva lett volna emberhez méltó megírnom, amikor a barátom már meghalt, de mégis meg kellett írnom, amikor még élt, mert ebben az átkozott szakmában tilos lekésni a pillanatot, és én tudtam, hogy most vagy soha, az ember ezt megérzi, és hogy a legtöbbet hozzam ki magamból, hogy méltó emléket állítsak neki, megöltem egy héttel a halála előtt, igaz, csak képzeletben, de mégis a legjobb barátomat, és utána úgy mentem ki a kórházba a haldoklót meglátogatni, hogy otthon egy dossziéba rejtve már ott lapult a megírt vers, és a legkevesebb az, hogy dögevő sakálnak éreztem magam.

– Anyám, az érzések nem hazudnak. Vagy az álmok... azt hiszem, az álmok...

– Veled pont fordítva történt. A halálhíred úgy földhöz vágott, hogy azt hittem, a csontjaim is összetörték. Nagy nehezen összekapartam magam, és ahogy a piás fut a kocsmába gyógyulni, úgy indultam a számítógép felé, hogy *levíjak* valamit a rám nehezető teherből. És ekkor estem keresztül a saját versemen. Pofára, de még hogy! Amit írhattam volna, meg volt írva. A gonosz dög megint átvért. Én három éve csak játszani akartam, eljátszani a gondolattal, hogy ha van túlvilág, milyen lehetsz benne te halhatatlannak, és teljesen világos volt előttem, hogy a te túlvilágod egy nagy, tükrös presszó, az angyalai fityulás pincérlányok, te meg ott ülsz az asztalodnál, és a lábukat bámulod. Nem jutott eszembe, hogy a mennyei dicsőség révült állapotát sajnálatos módon meg kell előznie annak, hogy meg kell halnunk hozzá. Arra meg végképp nem

gondoltam, hogy a végkifejlet felé közeledő, akinek minden egyre inkább a halálról szól, egy ilyen verset egyenesen sürgetésnek vehet. Majd kipukkadtam a nagy önelégültségtől; *írjon más a Mándyról ilyet, ha tud!* Marha fejjelel még el is küldtem neked kéziratban, aztán csodálkoztam, hogy még föl sem hívsz.

– Tényleg kissé morbid szöveg volt. De a lányodnak, akivel a Merlinben futottunk össze, lelkesen dicsértem.

– Még szép. Nem vagyok kifogástalan úriember, de a szövegem ütés- és kopásálló, rendes iparosmunka. Ha valaki, te aztán megítélheted, hogy jól dolgoztam-e a hozott anyagból. Nálam az Árusok Terén Pindarosz és Társa bódéja áll, kocsiversenyekre készült, használt ódákat és ógörög metrumokat árulnak benne. Amott meg Bódék és Batyuk, a két szomszédvár, a két ősi ellenség, a Blúzok és a Sperberok sásfészkei. Bódék várának kapuja sarkig kitérve, a Blúzok agg vezére, egy ősz hadfi karddal kezében vágat végig a felvonóhídon, nyomában a Blúzok vitéz serege, egy emberként kiáltva: Halál a Sperberekre! A Sperberok várát eközben fekete gyász üli meg, az indiánok levesosztás közben elrabolták a szegények gyámolát, a jóságos szőke hercegnőt, a legifjabb Sperber mátkáját. Az indiánok a folyó mentén lopakodnak hegyi szállásuk wigwamjai felé, a hercegnő szívet tépően sikoltozik, fúj a pampák szele, vérbe bukik le a napkorong. Főszereplők Lilian Nobody és Ramon Nevermore, rendezte John Kinnbenn Kubelik, a „Papa”. Bodográf mozi, B terem...

– Előadások déltől folytatólagosan... tizenkétszer is megnézek egy filmet...

– A vers végén viszont a Darling törzsközönsége azon röhög, hogy Ágrólszakadt Iván, a nagy átdolgozó és kizsákmányolt hangrabszolga, akit hajdan a fegyveres kapuőrőség jó ha a hátsó lépcsőn engedett közlekedni a Rádióban, most Mikszáth és Móricz társaságában feszít a főasztalnál, a nagy magyar prózairók közt. – Ez jó – visít föl valaki a homályos múlt még annál is homályosabb presszósarkában –, de miről tud ezekkel beszélni? A Mikszáthnak lila gőze sincs a fociról...

– Hát ami azt illeti, Móricz se szurkolónak volt igazán nagy...

– Mégis mind a hárman tudtátok a legfontosabbat, hogy a bajnokságra esélye csak annak van, akinek a mondata élve marad, ha ő maga meghal is. És a te mondatod, akárcsak az övék, él, Iván!

– Na igen... az elégtétel... a kései... az egész egy nagy... de mindegy...

A pizsamakabát magába roskad a padlón.

Üres szobák, néptelen folyosók.

Senki, semmi, csak a sikoltani nem tudó némaság kerekre tátott szája.

Fél pár papucs, berúgva valami bútor alá...